

Klekkendehøj Jættestue

Jættestue

Bondestenalder

Jættestue

Interiørfoto fra rekonstruktionen i det ene af Klekkendehøj-jættestuens gravkamre. Foto venligst udlånt af Sv. Hansen, KUAS.

Blandt de mere end 60 storstensgrave der kendes på det vestlige Møn er den store "Klekkendehøj"-jættestue sammen med den nærliggende "Kong Asgers Høj" nogle af landets mest besøgte og fineste gravanlæg fra bondestenalderen (4.000-1.700 f.Kr.) Klekkendehøj indeholder to adskilte gravkamre med hver sin indgang og er derfor en af de relativt sjældne dobbelt-jættestuer.

Jættestuen, som er blevet undersøgt ad flere omgange, er en af de bedst dokumenterede storstensgrave, vi har. Gravkamrene blev åbnet allerede omkring 1798 af Kammerherre Calmette fra Marienborg og er senest i 1987 blevet gennemgribende undersøgt og restaureret. Denne spændende udgravningshistorie kan du læse mere om på Nationalmuseets hjemmeside om oldtidsgrave og Kulturarvsstyrelsens side om storstensgrave.

Endvidere har Kulturarvsstyrelsen (KUAS) i 2010 opsat ny skiltning og forsøgt at rekonstruere den oprindelige gravscene i Klekkendehøjs sydlige gravkammer (se topbillede). Som det eneste sted i landet får den besøgende herved en fantastisk mulighed for en tidsrejse på 5.200 år. mellem jættestuens to "Tvillingekamre", som kun adskilles af enkelt fælles bæresten. Gennem en lille rude i et mellemrum ved delstenen kan man fra nordkammeret se ind i det rekonstruerede sydkammer.

Klekkendehøj ligger i dag majestætisk og let synlig på dyrket mark og god skiltning leder let frem til den store parkeringsplads ved grusvejen nord for jættestuen. Herfra fører en afmærket sti over marken frem til graven.

Nutidens åbne og næsten helt opdyrkede landskab er dog meget forskelligt fra stenalderens skovklædte landskab med små rydninger, som gav plads for de første små marker. Vandhullet som passerer midt på stien fra parkeringspladsen og til jættestuen er et lille levn fra denne tid. Her er bl.a. også fundet stenøkser som offergaver til guderne.

Set udefra kan man tydeligt se, at de to østvendte indgange fra kammergangene udmunder ganske højt oppe på højsiden. Højen har en nærmest trappeformede opbygning med en omliggende, vandret terrassekant udenfor gangåbningerne, hvilket kun kendes fra få andre jættestuer og gravhøje - se f.eks. Hohøj. Denne forhøjning er en del af jættestuens opbygning, idet der under plateauet er fundet pløjespor fra stenalderens såkaldte ard-plov, som modsat nutidens plov ikke vendte, men blot opfurede de øverste jordlag. Plateauet kan tænkes at have skabt et plant underlag for den efterfølgende opbygning af den komplicerede jættestue, og i dag fremstår det endnu tydeligere end i stenalderen på grund århundreders efterfølgende pløjning og jordfygning af den omliggende mark.

Inde i jættestuens to gravkamre fik de afdøde deres sidste hvilested. Jættestuerne blev modsat deres forløbere - de mindre rund- og langdysser med små separate gravkamre - opført som stammens fællesgrav og samtidig har gravene sikkert markeret stammens territorium. Gennem tiden samledes mange gravelægninger i kamrene. Fra velbevarede og nærmest urørte jættestuer er eksempler på at mere end 100 personer gennem tiden blev gravlagt i jættestuen. Gamle grave blev sammen med grav- og offergaver rømmet til side for at give plads for nye og derfor findes de ældste gravlæggelser som regel udrømmet i enten gangen eller på arealet helt udenfor jættestuen. Gravlæggelserne blev suppleret med offergaver hensat på randstenshylden foran indgangene og efterhånden dannede der sig et tykt lag med lerkarskår foran indgangen. Hvis ikke området sidenhen er blevet omrodet, findes de ældste ofringer nederst og gennem studiet af lerkarrenes ornamentik, som moderigtigt ændrer sig hurtigt gennem bondestenalderen, kan man derfor opnå både en datering af jættestuen samt få indblik i hvor længe den har været brugt til gravlæggelser og ofringer.

Til kulten hørte også opførelsen af store samlingspladser - de såkaldte "Saruppladser" som blev anlagt centrale steder i landskabet. Her samledes befolkningen fra større områder til fælles kultiske handlinger. Selvom vi gennem udgravninger og naturvidenskabelige undersøgelser i dag har fået stor viden om fortiden, rejser Tragtbægerkulturens tro, kult og enorme byggeri af gravmonumenter stadig utallige spørgsmål. Gennem udgravninger og studier af gravene kan vi studere den materielle kultur og få mange indikationer om det åndelige liv, men når alt kommer til alt får vi næppe nogensinde mere end blot en flig af indblik i hvad som egentlig foregik i og omkring de fantastiske gravmonumenter som tragtbægerkulturen rejste i tusindtal i det danske landskab omkring 500 år før det Egyptiske pyramider og som vi i dag kun kan beundre med stor respekt!

God henvisningsskiltning i lokalområdet leder fint den besøgende på ret vej.

Klekkendehøj i mark set fra p-pladsen nord for jættestuen.

De to nordøst-vendte indgange i Klekkendehøj.

Klekkendehøj tegnet i 1822 i Pastor Paludans Mønbeskrivelse.

Adgang

- På Grønsundvej (vej 284) over Møn drejes der ud for Store Damme nordover mod Tostenæs / Sprove.
- Fra Tostenæs følges Røddingevej nordpå ca. 1,3 km til Klekkendevej og henvisningsskiltning til "Klekkende Høj".
- Drej ind øst-over ad Klekkendevej og parker på den afmærkede P.-plads ca. 360 m. fremme.
- Fra P.-pladsen fører en afmærket, ca. 225 m. lang, trampesti over marken mod syd til jættestuen.

Faciliteter

- Henvisningsskiltning, afmærket P.-plads og trampesti.
- Informationsskilt ved såvel P.-plads som ved jættestuen.
- Gravkamrene i Klekkendehøj er oplyste med ellamper og bevægelsessensorer.
- Afstand til fortidsminde: 255 m.

Særlige forhold

- Vis hensyn til markafgrøder og evt. græssende dyr på området.
- Færdsel kun tilladt på trampestien og på jættestue-højen.
- Hunde skal føres i snor.

Relateret litteratur

Fortidsminder i Danmark – *Hennning Dehn-Nielsen (Sesam, 1999)*

Danmarks oldtid – *Karsten Kjer Mikkelsen (Gyldendal, 2002)*

356 Oldtidsminder på øerne – *Henning Dehn Nielsen (Gyldendal, 1977)*

Vejviser til Danmarks Oldtid – *Ingrid Falktoft Andersen (Wormianum, 1994)*

Danmarkshistorien bind 1-2, Stenalderen – - (*Sesam, 1981-84*)

Jættestuer i Danmark – *Svend Hansen (Skov- og Naturstyrelsen, 1993)*

Vor Oldtid – *Sophus Müller (Nyt Nordisk Forlag, 1897)*

Jættestuen Jordhøj – *Poul Kjærøum (KUML, 1969)*

Klekkendehøj og Jordehøj - restaureringer og undersøgelser 1985-1990 – *Torben Dehn m.fl. (Nationalmuseet Skov- og Naturstyrelsen, 2000)*

Danmarks Oldtid, Stenalderen – *Johannes Brøndsted (Gyldendal, 1. udgave 1938-40)*

Stendysse - Arkitektur og funktion – *Palle Eriksen & Niels H. Andersen (Jysk Arkæologisk Selskab, 2014)*

Storstensgrave på Møn – *Møns Turistbureau (-, -)*

Oldtiden i landskabet

1001-Fortællinger (Klekkendehøj) – *Kulturstyrelsen (-, -)*

Turistbladet for Møn, Bogø og Nyord

Stege Skole "Kend din ø" – - (-, -)

Stenaldergrave gennem 300 år – - (-, -)

Klekkendehøj og Jordehøj - 5000-årige ingeniørarbejder – *Flemming Kaul (Nationalmuseets Arbejdsmark, 1989)*

Praktisk Information

ADRESSE	EJERFORHOLD
4792 Askeby, Sjælland	Privatejet
GPS	UTM
54.936197, 12.164172	E702693 N6092275